ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

z 19. júna 2008 *

Vo veci C-219/07,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Raad van State (Belgicko) zo 16. apríla 2007 a doručený Súdnemu dvoru 27. apríla 2007, ktorý súvisí s konaním:

Nationale Raad van Dierenkwekers en Liefhebbers VZW,

Andibel VZW

proti

Belgicku,

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predseda tretej komory A. Rosas, sudcovia J. N. Cunha Rodrigues (spravodajca), J. Klučka, P. Lindh a A. Arabadjiev,

* Jazyk konania: holandčina.

generálna advokátka: V. Trstenjak,
tajomník: M. Ferreira, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 16. apríla 2008,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— Nationale Raad van Dierenkwekers en Liefhebbers VZW, v zastúpení: R. Portocarero, advocaat,

— Andibel VZW, v zastúpení: P. Calus, advocaat,

— belgická vláda, v zastúpení: L. Van den Broeck, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci J.-F. De Bock, advocaat,

— holandská vláda, v zastúpení: C. Wissels a M. de Mol, ako aj Y. de Vries, splnomocnení zástupcovia,

— švédska vláda, v zastúpení: A. Kruse, ako aj A. Falk a S. Johannesson, splnomocnení zástupcovia,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: B. Stromsky a M. van Beek, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálnej advokátky, že vec bude prejednaná bez jej návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 30 ES a nariadenia Rady (ES) č. 338/97 z 9. decembra 1996 o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a rastlín reguláciou obchodu s nimi (Ú. v. ES L 61, 1997, s. 1; Mim. vyd. 15/003, s. 136).

2 Tento návrh bol podaný v rámci skúmania dvoch žalôb o neplatnosť, pričom prvú z nich podala na Raad van State (štátna rada) Nationale Raad van Dierenkwekers en Liefhebbers VZW (národná rada chovateľov a milovníkov zvierat ASBL) a druhú z nich Andibel VZW, neziskové združenie združujúce obchodníkov pôsobiacich v odvetví predaja vtákov, spoločenských zvierat a potrieb pre ne, proti kráľovskému nariadeniu zo 7. decembra 2001, ktorým sa stanovuje zoznam zvierat, ktoré môžu byť v držbe (*Belgisch Staatsblad* zo 14. februára 2002, s. 5479, ďalej len „kráľovské nariadenie“).

Právny rámec

Právna úprava Spoločenstva

3 V zmysle odôvodnenia č. 3 nariadenia č. 338/97:

„ustanovenia tohto nariadenia nebránia žiadnym prísnejším opatreniam, ktoré sa môžu prijať alebo presadzovať v členských štátoch v súlade so Zmluvou, osobitne s ohľadom na držbu exemplárov tých druhov, ktoré sú predmetom tohto nariadenia“.

4 V článku 1 nariadenia č. 338/97 sa stanovuje:

„Cieľom tohto nariadenia je chrániť druhy voľne žijúcich živočíchov a rastlín a zaručiť ich ochranu reguláciou obchodu s nimi v súlade s nasledujúcimi článkami.

Toto nariadenie sa uplatní v súlade s cieľmi, zásadami a ustanoveniami dohovoru definovaného v článku 2.“

5 V článku 2 tohto nariadenia sa nachádzajú tieto definície:

„…

b) ‚dohovor' znamená Dohovor o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín (CITES),

…

s) ‚druh' znamená druh, jeho poddruh alebo jeho populáciu,

t) ‚exemplár' znamená akéhokoľvek živočícha alebo rastlinu, či už neživého alebo živého, z druhov uvedených v prílohe A až D, akúkoľvek ich časť alebo derivát, či už obsiahnuté v inom tovare alebo nie, ako aj akýkoľvek iný tovar, o ktorom je zrejmé zo sprievodných dokladov, balenia alebo značky alebo nálepky, alebo z akýchkoľvek iných okolností, že sám je alebo že obsahuje časti alebo deriváty živočíchov, alebo rastlín týchto druhov, pokiaľ takéto časti alebo deriváty nie sú špecificky vyňaté z ustanovení tohto nariadenia, alebo z ustanovení týkajúcich sa prílohy, v ktorej je daný druh uvedený; pričom musí byť konkrétne takto označený v daných prílohách.

Exemplár sa bude považovať za exemplár druhu uvedeného v prílohe A až D, ak je živočíchom alebo rastlinou, alebo je ich časťou, alebo derivátom živočícha, alebo rastliny, u ktorých je najmenej jeden z ‚rodičov' druhom uvedeným v týchto prílohách. V prípade, že ‚rodičia' takéhoto živočícha alebo rastliny sú medzi druhmi uvedenými v rôznych prílohách, alebo druhmi, kde len jeden

z nich je uvedený v prílohe, budú platiť ustanovenia prílohy, ktorá je prísnejšia. Avšak v prípade exemplárov hybridných rastlín, ak jeden z ‚rodičov' je druhom uvedeným v prílohe A, ustanovenia prísnejšej prílohy budú platiť len vtedy, ak je tento druh konkrétne takto označený v danej prílohe,

u) ‚obchod' znamená dovoz exemplárov, ktoré sú predmetom ustanovení tohto nariadenia do spoločenstva, vrátane introdukcie z mora a ich vývoz a opätovný vývoz zo spoločenstva, ako aj využitie, premiestnenie a prevod vlastníctva v rámci spoločenstva, ako aj v rámci členského štátu,

…"

6 V súlade s článkom 3 toho istého nariadenia:

„1. Príloha A obsahuje:

a) druhy uvedené v prílohe I dohovoru, na ktoré členské štáty neuplatnili výhradu,

b) akýkoľvek druh:

i) ktorý je alebo môže byť žiadaný na využitie v spoločenstve alebo pre medzinárodný obchod, a u ktorého hrozí vyhynutie alebo je taký vzácny, že akýkoľvek rozsah obchodu by ohrozil prežitie tohto druhu;

alebo

ii) ktorý je druhom rodu, kde väčšina druhov, alebo je druhom, ktorého väčšina poddruhov je uvedených v prílohe A v súlade s kritériami v písm. a) alebo b) bode i) a ktorých uvedenie v tejto prílohe je kľúčové na účinnú ochranu týchto taxónov.

2. Príloha B obsahuje:

a) druhy uvedené v prílohe II dohovoru, okrem tých, ktoré sú uvedené v prílohe A, na ktoré členské štáty neuplatnili výhradu,

b) druhy uvedené v prílohe I dohovoru, na ktoré bola uplatnená výhrada,

c) akékoľvek iné druhy neuvedené v prílohe I a II dohovoru:

i) ktoré sú predmetom rozsiahleho medzinárodného obchodu, ktorý nemusí byť v súlade:

— s jeho prežitím alebo s prežitím populácie v určitých krajinách,

alebo

— s udržaním celkovej populácie na úrovni, ktorá zodpovedá úlohe daného druhu v ekosystémoch, v ktorých sa vyskytuje

alebo

ii) ktorých uvedenie v prílohe z dôvodu podobnosti vzhľadu s inými druhmi uvedenými v prílohe A alebo prílohe B je kľúčové na zabezpečenie účinnej kontroly obchodu s exemplármi daného druhu,

d) druhy, v súvislosti s ktorými sa stanovilo, že introdukcia živých exemplárov do prírodných stanovíšť v spoločenstve by znamenala ekologickú hrozbu pre voľne žijúce živočíchy a rastliny pôvodné pre spoločenstvo.

3. Príloha C obsahuje:

a) druhy uvedené v prílohe III dohovoru, okrem tých, ktoré sú uvedené v prílohe A alebo prílohe B, na ktoré členské štáty neuplatnili výhradu,

b) druhy uvedené v prílohe II dohovoru, na ktoré bola uplatnená výhrada.

4. Príloha D obsahuje:

a) druhy neuvedené v prílohách A až C, ktoré sa dovážajú do spoločenstva v takých množstvách, že to vyžaduje ich monitorovanie,

b) druhy uvedené v prílohe III dohovoru, na ktoré bola uplatnená výhrada.

5. Tam, kde stav ochrany druhov, ktoré sú predmetom tohto nariadenia, je dôvodom na ich uvedenie do jednej z príloh dohovoru, členské štáty prispievajú k potrebným zmenám."

7 V článku 8 toho istého nariadenia sa stanovuje:

„1. Zakazuje sa kúpa, ponuka na kúpu, nadobudnutie na komerčné účely, vystavovanie na verejnosti na komerčné účely, využitie na komerčný zisk a predaj, držba na predaj, ponuka na predaj alebo preprava na účely predaja exemplárov druhov uvedených v prílohe A.

2. Členské štáty môžu zakázať držbu exemplárov, a to najmä živých živočíchov druhov uvedených v prílohe A.

…

5. Zákazy uvedené v odseku 1 budú tiež platiť pre exempláre druhov uvedené v prílohe B s výnimkou toho, kde môže byť preukázané k spokojnosti príslušného orgánu daného členského štátu, že tieto exempláre boli nadobudnuté a, ak pochádzajú z miesta mimo spoločenstva, že ich dovoz do spoločenstva bol v súlade s právnymi predpismi platnými pre ochranu voľne žijúcich živočíchov a rastlín.

6. Príslušné orgány členských štátov budú mať právomoc predať akýkoľvek exemplár druhov uvedených v prílohe B až D zhabaný alebo prepadnutý podľa tohto nariadenia, za podmienky, že tento exemplár nebude vrátený priamo tej fyzickej alebo právnickej osobe, ktorej bol zhabaný alebo prepadnutý alebo ktorá bola účastníkom protiprávneho konania. Tieto exempláre sa môžu potom považovať za legálne nadobudnuté na všetky účely.“

Vnútroštátna právna úprava

8 Článok 3a zákona zo 14. augusta 1986 o ochrane a dobrých životných podmienkach zvierat (*Belgisch Staatsblad* z 3. decembra 1986, s. 16382, ďalej len „zákon o dobrých životných podmienkach zvierat“), ktorý bol zavedený článkom 3 zákona zo 4. mája 1995 (*Belgisch Staatsblad* z 28. júla 1995, s. 20360), znie:

„§ 1. Držba zvierat iných druhov alebo kategórií než tých, ktoré sú vymenované v zozname stanovenom kráľom, je zakázaná. Tento zoznam sa nedotýka právnych predpisov o ochrane ohrozených živočíšnych druhov.

§ 2. Odchylne od § 1 môžu byť v držbe zvieratá iných druhov alebo kategórií než tých, ktoré určil kráľ:

1. v zoologických záhradách,

2. v laboratóriách,

3. a) jednotlivcami, pokiaľ môžu preukázať, že zvieratá boli držané už pred nadobudnutím účinnosti nariadenia uvedenom v tomto článku. Tento doklad nie je potrebný pre potomkov týchto zvierat, pokiaľ sa nachádzajú u prvého vlastníka,

   b) jednotlivcami, ktorí majú podľa stanoviska výboru znalcov označenom v článku 5 § 2 pododsek 2 povolenie od príslušného ministra pre poľnohospodárstvo.

   Kráľ stanoví postup pre vykonanie ustanovení v písmenách a) a b). Navyše môže podmieniť držbu a identifikáciu dotknutých zvierat osobitnými podmienkami.

4. veterinármi, pokiaľ ide o zvieratá tretích osôb, ktoré sa prechodne nachádzajú vo veterinárnom ošetrení,

5. v útulkoch, pokiaľ ide o prechodný pobyt zvierat, ktoré boli zabavené, opustené alebo nájdené bez toho, aby sa zistil ich držiteľ,

6. v obchodoch so zvieratami, pokiaľ sa tam zvieratá držia na krátky čas a pokiaľ bola predtým uzatvorená písomná dohoda s fyzickými alebo právnickými osobami v zmysle bodov 1, 2, 3 písm. b) a bodu 7,

7. v cirkusoch a putovných výstavách.

§ 3. Bez ohľadu na výnimky upravené v § 2 môže kráľ v zakázať niektorým fyzickým a právnickým osobám uvedeným v § 2 držbu ním určených iných druhov alebo kategórií zvierat.“

9 V článku 1 kráľovského nariadenia je, pokiaľ ide o cicavce, stanovené nadobudnutie účinnosti článku 3a zákona o dobrých životných podmienkach zvierat z 1. júna 2002, v článku 2 tohto kráľovského nariadenia je uvedený zoznam cicavcov, ktorých držba je dovolená a v článkoch 3 až 5 tohto kráľovského nariadenia sú stanovené vykonávacie ustanovenia uvedené v článku 3a § 2 bode 3 druhom odseku tohto zákona. Kráľovské nariadenie bolo zmenené a doplnené kráľovským nariadením z 22. augusta 2002 (*Belgisch Staatsblad* z 25. septembra 2002, s. 43346), ktorým došlo k zavedeniu poplatku za každú žiadosť o povolenie jednotlivca, ktorý chce mať v držbe cicavce neuvedené v zozname druhov, ktorých exemplár môžu byť v držbe (článok 1) a k rozšíreniu tohto zoznamu, aby sa počet dotknutých druhov zvýšil na 46 (článok 2).

Spory vo veciach samých a prejudiciálne otázky

10 Nationale Raad van Dierenkwekers en Liefhebbers VZW a Andibel VZW na vnútroštátnom súde tvrdia, že kráľovské nariadenie v spojení so zákonom o dobrých životných podmienkach zvierat má za následok úplný zákaz dovozu z iného členského

štátu, držby a obchodovania s druhmi cicavcov, ktoré nie sú uvedené v tzv. „kladnom“ zozname, ktoré tvorí prílohu kráľovského nariadenia, zatiaľ čo rovnaký zákaz by bol v rozpore s nariadením č. 338/97, ako aj Zmluvou, konkrétne s článkom 30 ES.

11 Vnútroštátny súd zastáva názor, že kráľovské nariadenie má za následok to, že s výnimkou prípadov uvedených v článku 3a ods. 2 zákona o dobrých životných podmienkach zvierat nemôže byť v Belgicku držaný žiadny cicavec, ktorý nepatrí k druhom uvedeným v tomto zozname. Nariadenie takejto povahy má nesporne vplyv na obchod medzi členskými štátmi.

12 Vzhľadom na to Raad van State rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 30 [ES] posudzovaný samostatne alebo v spojení s nariadením… č. 338/97… vykladať v tom zmysle, že zákaz dovozu a obchodu so zvieratami zavedený na vykonanie článku 3a § 1… [zákona o ochrane a dobrých životných podmienkach zvierat] so zreteľom na cicavce, ktoré sú dovezené z iného členského štátu EÚ a spadajú pod prílohy B, C alebo D [tohto] nariadenia alebo ktoré nie sú v [tomto] nariadení uvedené, nie je odôvodnený, ak sú tieto cicavce v členskom štáte držané podľa právnych predpisov tohto štátu a tieto právne predpisy sú v súlade s ustanoveniami [tohto] nariadenia?

2. Je v rozpore s článkom 30 [ES] alebo nariadenia č. 338/97 právna úprava členského štátu, ktorá na základe existujúcich právnych predpisov o ochrane zvierat zakazuje obchodné použitie exemplárov s výnimkou výslovne uvedených vo vnútroštátnych predpisoch, ak cieľ ochrany týchto druhov, ako je to uvedené v článku 30 [ES], možno rovnako účinne dosiahnuť opatreniami, ktoré menej obmedzujú obchod… vnútri Spoločenstva?“

O prejudiciálnych otázkach

13 Svojimi dvoma otázkami, ktoré je potrebné preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či články 28 ES a 30 ES vykladané samostatne alebo v spojení s nariadením č. 338/97 bránia takej vnútroštátnej právnej úprave, akou je právna úprava, o ktorú ide v konaní vo veci samej, podľa ktorej sa zákaz dovozu, držby a obchodovania s cicavcami, ktoré patria k iným druhom, ako sú druhy výslovne uvedené v tejto právnej úprave, vzťahuje na druhy cicavcov, ktoré nie sú uvedené v prílohe A uvedeného nariadenia.

14 Na úvod je potrebné uviesť, že podľa odôvodnenia č. 3 nariadenia č. 338/97 ustanovenia tohto nariadenia nebránia žiadnym prísnejším opatreniam, ktoré sa môžu prijať alebo presadzovať v členských štátoch v súlade so Zmluvou, osobitne s ohľadom na držbu exemplárov tých druhov, ktoré sú predmetom toho istého nariadenia.

15 Okrem toho v článku 176 ES sa stanovuje, že ochranné opatrenia prijaté, tak ako nariadenie č. 338/97, podľa článku 175 ES, nebránia členskému štátu udržiavať alebo zavádzať prísnejšie ochranné opatrenia, ktoré však musia byť zlučiteľné so Zmluvou (pozri rozsudok z 23. októbra 2001, Tridon, C-510/99, Zb. s. I-7777, bod 45).

16 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že podľa právnej úpravy, o ktorú ide v konaní vo veci samej, možno v Belgicku držať a do Belgicka dovážať iba cicavce, ktoré patria k druhom uvedeným v zozname, ktorý je stanovený v prílohe I kráľovského nariadenia, ako aj obchodovať s nimi, s výnimkou prípadov uvedených v článku 3a § 2 zákona o dobrých životných podmienkach zvierat.

17 Prejudiciálne otázky sa týkajú zákazu dovozu, držby a obchodovania s cicavcami, ktorý sa zavádza spornou právnou úpravou, iba v rozsahu, v akom sa táto právna úprava vzťahuje na druhy cicavcov, ktoré sú uvedené v prílohách B, C a D nariadenia č. 338/97, ako aj na druhy cicavcov, ktoré nepatria do pôsobnosti tohto nariadenia.

18 Je nesporné, že v nariadení č. 338/97 sa nenachádza všeobecný zákaz dovozu a obchodovania s inými druhmi, ako sú druhy uvedené v jeho prílohe A.

19 Pokiaľ ide konkrétnejšie o zákaz obchodného použitia exemplárov druhov uvedených v prílohe B nariadenia č. 338/97, Súdny dvor už rozhodol, že tento zákaz predstavuje prísnejšie opatrenie v zmysle článku 176 ES (rozsudok Tridon, už citovaný, bod 49). Ten istý prípad vzniká aj v prípade exemplárov druhov uvedených v prílohách C a D toho istého nariadenia, keďže v tomto nariadení sa nenachádza žiadne osobitné ustanovenie, v ktorom by bol uvedený všeobecný zákaz ich obchodného použitia. Rovnaký záver o to viac prichádza do úvahy v prípade exemplárov druhov, ktoré nie sú uvedené v tomto nariadení, keďže na úrovni Spoločenstva nebolo prijaté žiadne harmonizačné opatrenie týkajúce sa zákazu ich obchodného použitia.

20 Kráľovské nariadenie malo za následok to, že keďže exempláre druhu, ktoré nie sú uvedené v prílohe A nariadenia č. 338/97, nemôžu byť vo všeobecnosti dovezené, držané alebo obchodované v Belgicku, uvedené kráľovské nariadenie zavádza prísnejšiu právnu úpravu ako toto nariadenie, ktoré je v dôsledku toho potrebné preskúmať v zmysle článku 28 ES.

21 Taká právna úprava, ako je právna úprava, o ktorú ide v konaní vo veci samej, ak sa má uplatňovať na exempláre pochádzajúce z iného členského štátu, je takej povahy, že zabraňuje obchodovaniu vnútri Spoločenstva v zmysle článku 28 ES (pozri v tomto zmysle rozsudok Tridon, už citovaný, bod 49).

22 Každé zákonné ustanovenie členského štátu, ktorým sa zakazuje uvádzanie do obehu, nadobúdanie, ponúkanie, vystavovanie alebo uvádzanie do predaja, držba, príprava, preprava, predaj, odplatné alebo bezodplatné odovzdanie, dovoz alebo používanie tovarov, ktoré neboli predtým povolené, totiž predstavuje opatrenie rovnajúce sa množstevnému obmedzeniu v zmysle článku 28 ES (pozri v tomto zmysle najmä rozsudok zo 17. septembra 1998, Harpegnies, C-400/96, Zb. s. I-5121, bod 30).

23 Súdny dvor ďalej rozhodol, že právna úprava, v zmysle ktorej sa požaduje, aby uvádzanie niektorých výrobkov na trh podliehalo ich predchádzajúcemu zápisu do „kladného zoznamu“, sťažuje a zvyšuje náklady ich uvádzania na trh a v dôsledku toho zabraňuje obchodu medzi členskými štátmi (pozri v tomto zmysle najmä rozsudok z 5. februára 2004, Komisia/Francúzsko, C-24/00, Zb. s. I-1277, bod 23).

24 Belgická vláda zastáva názor, že hoci právna úprava, o ktorú ide v konaní vo veci samej, zabraňuje voľnému pohybu tovaru, sleduje legitímny cieľ, ktorým sú dobré životné podmienky zvierat držaných v zajatí. Táto právna úprava vychádza z tvrdenia, že držba cicavcov je prípustná iba v obmedzenom počte prípadov, pričom je potrebné zohľadniť minimálne fyziologické a etologické potreby týchto cicavcov. Táto vláda ďalej v tomto kontexte uvádza, že ak po zohľadnení týchto potrieb vyjde najavo, že exempláre daného druhu cicavcov nemôžu byť držané hocikým bez toho, aby boli ohrozené ich dobré životné podmienky, nemôžu byť zapísané do kladného zoznamu a v dôsledku toho sa nimi nemôže obchodovať, avšak s výnimkou odchylného režimu v zmysle článku 3a § 2 zákona o dobrých životných podmienkach zvierat. Uvedenú právnu úpravu teda odôvodňuje ochrana zdravia a života dotknutých zvierat.

25 Okrem toho je podľa belgickej vlády sporná právna úprava vzhľadom na sledovaný cieľ proporcionálna. Na jednej strane sa ňou nezavádza úplný zákaz dovozu týchto zvierat. V súlade s článkom 3a § 2 zákona o dobrých životných podmienkach zvierat môžu byť exempláre druhu alebo kategórie odlišné od kategórií uvedených v zozname, ktorý tvorí prílohu I kráľovského nariadenia, predsa len držané v zoologických záhradách, laboratóriách, cirkusoch a na putovných výstavách, a takisto jednotlivcami, ktorých schválilo príslušné ministerstvo pre ochranu zvierat a obchodmi so

zvieratami, ak bola predtým uzavretá písomná dohoda s fyzickými alebo právnickými osobami patriacimi do jednej z vyššie uvedených kategórií.

26 Na jednej strane bol kladný zoznam vyhotovený po tom, ako národná Rada pre dobré životné podmienky zvierat stanovila objektívne kritériá, a to najmä na základe vedeckých a odborných príspevkov. Ide o tieto kritériá. Po prvé musí ísť o zvieratá, o ktoré je jednoduché sa starať a musí byť možné, aby boli chované v priestoroch, ktoré zodpovedajú ich podstatným fyziologickým, etologickým a ekologickým potrebám, po druhé tieto zvieratá nesmú mať agresívnu povahu ani predstavovať osobitné nebezpečenstvo pre zdravie ľudí, po tretie nesmú patriť k druhom, o ktorých existujú jasné údaje preukazujúce, že exempláre, ak by boli vypustené do prírody, môžu v prírode pretrvať a z tohto dôvodu predstavovať ekologickú hrozbu a po štvrté sa o týchto zvieratách musia viesť bibliografické údaje týkajúce sa ich držby. V prípade rozporov medzi dostupnými údajmi alebo informáciami o schopnosti exemplárov druhu byť v držbe, je pochybnosti potrebné vykladať tak, aby to bolo v prospech zvieraťa.

27 V tejto súvislosti je v prvom rade potrebné pripomenúť, že ochrana blaha zvierat predstavuje legitímny cieľ všeobecného záujmu, ktorého význam sa prejavil najmä v tom, že členské štáty prijali Protokol o ochrane a dobrých životných podmienkach zvierat, ktorý je prílohou Zmluvy o založení Európskych spoločenstiev (Ú. v. ES C 340, 1997, s. 110). Súdny dvor okrem toho už niekoľkokrát konštatoval záujem, ktorý má Spoločenstvo na zdraví a ochrane zvierat (pozri rozsudok zo 17. januára 2008, Viamex Agrar Handel a ZVK, C-37/06 a C-58/06, Zb. s. I-69, body 22 a 23, ako aj citovanú judikatúru).

28 V druhom rade je potrebné pripomenúť, že podľa článku 30 ES ustanovenia článku 28 ES a 29 ES nevylučujú zákazy alebo obmedzenia odôvodnené najmä ochranou zdravia a života ľudí a zvierat, pod podmienkou, že tieto zákazy a obmedzenia nepredstavujú prostriedky svojvoľnej diskriminácie alebo skrytého obmedzovania obchodu medzi členskými štátmi a že Súdny dvor rozhodol, že ochrana zdravia a života zvierat je základnou požiadavkou práva Spoločenstva (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. mája 1999, Monsees, C-350/97, Zb. s. I-2921, bod 24).

29 Pokiaľ ide o riziko, že exempláre, ak by boli vypustené do prírody, by mohli v prírode pretrvať a z tohto dôvodu predstavovať ekologickú hrozbu, je v treťom rade potrebné pripomenúť, že z citovanej judikatúry vyplýva, že obmedzenia voľného pohybu tovaru môžu byť odôvodnené takými imperatívnymi požiadavkami, akou je ochrana životného prostredia (pozri rozsudky zo 14. júla 1998, Bettati, C-341/95, Zb. s. I-4355, bod 62, a z 12. októbra 2000, Snellers, C-314/98, Zb. s. I-8633, bod 55).

30 Ak sa v zmysle zásady proporcionality, ktorá predstavuje základ pre poslednú vetu článku 30 ES, vyžaduje, aby bola možnosť členských štátov zakázať dovoz zvierat pochádzajúcich z iných členských štátov, v ktorých sa s týmito zvieratami legálne obchoduje, obmedzená v rozsahu, v akom je to nevyhnutné na dosiahnutie legitímne sledovaných cieľov ochrany (pozri v tomto zmysle najmä rozsudok Harpegnies, už citovaný, bod 34), pri uplatňovaní tejto zásady v takom kontexte, o aký ide v konaní vo veci samej, je potrebné zohľadniť osobitnú povahu dotknutých exemplárov, ako aj záujmy a požiadavky uvedené v bodoch 27 až 29 tohto rozsudku.

31 Samotná skutočnosť, že členský štát stanovuje menej prísne predpisy, ako sú predpisy platné v inom členskom štáte, sama osebe neznamená, že prísnejšie predpisy sú neproporcionálne, a teda v rozpore s právom Spoločenstva. Totiž samotná skutočnosť, že niektorý členský štát si zvolil iný systém ochrany ako iný členský štát, nemôže mať vplyv na posúdenie potrebnosti a proporcionality ustanovení prijatých v danej oblasti (pozri najmä rozsudok z 1. februára 2001, Mac Quen a i., C-108/96, Zb. s. I-837, body 33 a 34).

32 Na rozdiel od tvrdenia žalobcov v konaní vo veci samej systém negatívneho zoznamu, založený na ohraničení rozsahu zákazu len na druhy cicavcov uvedené v tomto zozname, by nebol dostatočný na dosiahnutie cieľa ochrany a rešpektovania záujmov a požiadaviek uvedených v bodoch 27 až 29 tohto rozsudku. Zavedenie takéhoto systému by totiž mohlo znamenať, že kým druhy cicavcov nie sú zapísané do tohto zoznamu, exempláre takéhoto druhu môžu byť voľne držané, a to aj keď nebolo vykonané žiadne riadne vedecké posúdenie na účely zabezpečenia toho, že táto držba nepredstavuje žiadne riziko vo vzťahu k ochrane uvedených záujmov a požiadaviek

(pozri analogicky rozsudok z 12. júla 2005, Alliance for Natural Health a i., C-154/04 a C-155/04, Zb. s. I-6451, bod 70).

33 Podľa judikatúry Súdneho dvora však taká právna úprava, akou je právna úprava, o ktorú ide v konaní vo veci samej, v zmysle ktorej podlieha držba cicavcov predchádzajúcemu zápisu druhov, ku ktorým tieto cicavce patria, do kladného zoznamu a ktorá sa vzťahuje aj na exemplár druhu, ktoré sú v iných členských štátoch legálne držané, je v súlade s právom Spoločenstva iba vtedy, ak sú splnené viaceré podmienky (pozri analogicky najmä rozsudok zo 16. júla 1992, Komisia/Francúzsko, C-344/90, Zb. s. I-4719, body 8 a 16, ako aj rozsudok Komisia/Francúzsko, už citovaný, bod 25).

34 Po prvé vyhotovenie takéhoto zoznamu a jeho následné zmeny a doplnenia sa musia zakladať na objektívnych a nediskriminačných kritériách (pozri v tomto zmysle najmä rozsudok z 23. septembra 2003, Komisia/Dánsko, C-192/01, Zb. s. I-9693, bod 53).

35 Uvedená právna úprava musí byť ďalej výsledkom konania, ktoré dotknutým osobám umožňuje získať zápis nových druhov cicavcov do vnútroštátneho zoznamu povolených zvierat. Toto konanie musí byť ľahko prístupné, z čoho vyplýva, že by malo byť výslovne uvedené vo všeobecne záväznom akte a musí byť možné ho ukončiť v primeranej lehote, a ak toto konanie povedie k zamietnutiu zápisu, ktoré je potrebné odôvodniť, musí byť možné, aby mohlo byť predmetom súdneho preskúmania (pozri analogicky rozsudky zo 16. júla 1992, Komisia/Francúzsko, už citovaný, bod 9, a z 5. februára 2004, Komisia/Francúzsko, už citovaný, body 26 a 37).

36 Napokon návrh smerujúci k získaniu zápisu druhu cicavcov do uvedeného zoznamu môže byť zo strany príslušného správneho orgánu zamietnutý iba v prípade, ak držba exemplárov tohto druhu predstavuje skutočné riziko vo vzťahu k ochrane alebo rešpektovaniu záujmov a požiadaviek uvedených v bodoch 27 až 29 tohto rozsudku

(pozri analogicky najmä rozsudky zo 16. júla 1992, Komisia/Francúzsko, už citovaný, bod 10, a z 5. februára 2004, Komisia/Francúzsko, už citovaný, bod 27).

37 V každom prípade návrh smerujúci k získaniu zápisu určitého druhu do zoznamu druhov cicavcov, ktorých držba je povolená, môže byť zo strany príslušného orgánu zamietnutý iba na základe dôkladného posúdenia rizika, ktoré predstavuje držba exemplárov predmetných druhov vo vzťahu k ochrane záujmov a požiadaviek uvedených v bodoch 27 až 29 tohto rozsudku, vychádzajúceho z dostupných najspoľahlivejších vedeckých údajov a najnovších výsledkov medzinárodného výskumu (pozri analogicky najmä rozsudok Alliance for Natural Health a i., už citovaný, bod 73).

38 Ak sa ukáže ako nemožné s istotou určiť existenciu alebo dosah uvádzaného rizika z dôvodu nedostatočných, nepresvedčivých alebo nepresných výsledkov vykonaných štúdií, ale pravdepodobnosť skutočnej škody pre zdravie ľudí alebo zvierat alebo pre životné prostredie pretrváva za predpokladu, že by sa toto riziko zmenilo na skutočnosť, zásada prevencie umožňuje prijatie obmedzujúcich opatrení.

39 Okrem toho, pokiaľ ide o také výnimky, akými sú výnimky uvedené v článku 3a § 2 zákona o dobrých životných podmienkach zvierat, je potrebné uviesť, že nesmú viesť k uprednostneniu vnútroštátnych výrobkov, čo by znamenalo svojvoľnú diskrimináciu alebo skryté obmedzenie vo vzťahu k výrobkom dovážaným z iných členských štátov (pozri najmä rozsudok zo 16. decembra 1980, Fietje, 27/80, Zb. s. 3839, bod 14).

40 Pokiaľ ide konkrétnejšie o také podmienky, akými sú podmienky uvedené v článku 3a § 2 bode 3 písm. b) a bode 6 zákona o dobrých životných podmienkach zvierat, týkajúce sa držby exemplárov druhov cicavcov, ktoré nie sú uvedené v zozname a ktorý je prílohou kráľovského nariadenia, zo strany jednotlivcov alebo obchodov so zvieratami, je potrebné overiť, či sú takéto podmienky objektívne odôvodnené

a nepresahujú mieru toho, čo je nevyhnutné na zabezpečenie účelu, ktorý sleduje vnútroštátna právna úprava ako celok.

41 Je potrebné skonštatovať, že posúdenie proporcionality takého režimu, akým je režim, o ktorý ide v konaní vo veci samej, ktoré je potrebné vykonať, konkrétne posúdenie toho, či by bolo možné požadovaný cieľ dosiahnuť aj opatrením, ktoré vplýva na obchod vnútri Spoločenstva v menšom rozsahu, nie je v danom prípade možné vykonať bez dodatočných informácií o uvedenom režime a o jeho uplatňovaní. Posúdenie stanovených kritérií a ich uplatňovania, rozsahu výnimiek uvedených v článku 3a § 2 zákona o dobrých životných podmienkach zvierat, ako aj takých charakteristík konania o zápis, akými sú prístupnosť konania a možnosť súdneho preskúmania v prípade zamietnutia zápisu, predpokladá konkrétnu analýzu založenú najmä na rozličných uplatniteľných dokumentoch, praxi a na vedeckých štúdiách, pričom ide o analýzu, ktorej vykonanie prináleží vnútroštátnemu súdu (pozri v tomto zmysle rozsudok Tridon, už citovaný, bod 58).

42 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy je potrebné na položené otázky odpovedať tak, že články 28 ES a 30 ES vykladané samostatne alebo v spojení s nariadením č. 338/97 nebránia takej vnútroštátnej právnej úprave, akou je právna úprava, o ktorú ide v konaní vo veci samej, podľa ktorej sa zákaz dovozu, držby a obchodovania s cicavcami, ktoré patria k iným druhom, ako sú druhy výslovne uvedené v tejto právnej úprave, vzťahuje na druhy cicavcov, ktoré nie sú uvedené v prílohe A tohto nariadenia, ak ochranu alebo rešpektovanie záujmov a požiadaviek uvedených v bodoch 27 až 29 tohto rozsudku nemožno rovnako účinne zabezpečiť opatreniami, ktoré menej obmedzujú obchod vnútri Spoločenstva.

43 Vnútroštátnemu súdu prináleží, aby overil:

— či sa vyhotovenie a následné zmeny a doplnenia vnútroštátneho zoznamu druhov cicavcov, ktorých držba je povolená, zakladajú na objektívnych a nediskriminačných kritériách,

— či existuje konanie, ktoré dotknutým osobám umožňuje získať zápis druhov cicavcov do tohto zoznamu, či je toto konanie ľahko prístupné, či je možné ho ukončiť v primeranej lehote a či je v prípade zamietnutia zápisu, ktoré je potrebné odôvodniť, možné, aby bolo toto konanie predmetom súdneho preskúmania,

— či návrhy smerujúce k získaniu zápisu druhu cicavcov do uvedeného zoznamu alebo smerujúce k uplatneniu individuálnej výnimky vo vzťahu k držbe exemplárov druhov, ktoré nie sú uvedené v tomto zozname, môžu byť zo strany príslušného správneho orgánu zamietnuté iba v prípade, ak držba exemplárov daného druhu predstavuje skutočné riziko vo vzťahu k ochrane vyššie uvedených záujmov a požiadaviek a

— či sú také podmienky, akými sú podmienky uvedené v článku 3a § 2 bode 3 písm. b) a bode 6 zákona o dobrých životných podmienkach zvierat, týkajúce sa držby exemplárov druhov cicavcov, ktoré nie sú uvedené v tomto istom zozname, objektívne odôvodnené a nepresahujú mieru toho, čo je nevyhnutné na zabezpečenie účelu vnútroštátnej právnej úpravy ako celku.

O trovách

44 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

Články 28 ES a 30 ES vykladané samostatne alebo v spojení s nariadením Rady (ES) č. 338/97 z 9. decembra 1996 o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a rastlín reguláciou obchodu s nimi nebránia takej vnútroštátnej právnej úprave, akou je právna úprava, o ktorú ide v konaní vo veci samej, podľa ktorej sa zákaz dovozu, držby a obchodovania s cicavcami, ktoré patria k iným druhom, ako sú druhy výslovne uvedené v tejto právnej úprave, vzťahuje na druhy cicavcov, ktoré nie sú uvedené v prílohe A tohto nariadenia, ak ochranu alebo rešpektovanie záujmov a požiadaviek uvedených v bodoch 27 až 29 tohto rozsudku nemožno rovnako účinne zabezpečiť opatreniami, ktoré menej obmedzujú obchod vnútri Spoločenstva.

Vnútroštátnemu súdu prináleží, aby overil:

— či sa vyhotovenie a následné zmeny a doplnenia vnútroštátneho zoznamu druhov cicavcov, ktorých držba je povolená, zakladajú na objektívnych a nediskriminačných kritériách,

— či existuje konanie, ktoré dotknutým osobám umožňuje získať zápis druhov cicavcov do tohto zoznamu, či je toto konanie ľahko prístupné, či ho možno ukončiť v primeranej lehote a či je v prípade zamietnutia zápisu, ktoré je potrebné odôvodniť, možné, aby bolo toto konanie predmetom súdneho preskúmania,

— či návrhy smerujúce k získaniu zápisu druhu cicavcov do uvedeného zoznamu alebo smerujúce k uplatneniu individuálnej výnimky vo vzťahu

k držbe exemplárov druhov, ktoré nie sú uvedené v tomto zozname, môžu byť zo strany príslušného správneho orgánu zamietnuté iba v prípade, ak držba exemplárov daného druhu predstavuje skutočné riziko vo vzťahu k ochrane vyššie uvedených záujmov a požiadaviek, a

— či sú také podmienky, akými sú podmienky uvedené v článku 3a § 2 bode 3 písm. b) a bode 6 zákona o dobrých životných podmienkach zvierat, týkajúce sa držby exemplárov druhov cicavcov, ktoré nie sú uvedené v tomto istom zozname, objektívne odôvodnené a nepresahujú mieru toho, čo je nevyhnutné na zabezpečenie účelu vnútroštátnej právnej úpravy ako celku.

Podpisy